శ్రీరస్తు.

నానారాజన్యచరిత్రము.

ఇది

మచిలీపట్టణస్థ నోబిల్ కళాశాలాంధ్రోపాధ్యాయులును,
చంద్రకాంత, జపానీయము, మార్కండేయవిలాసము,
వాసంతిక, ప్రియదర్శిక, కృష్ణరాయల కొండవీటివిజయము
మున్నగు గ్రంథములకు కర్తలును

నగు

శ్రీరామ్ వీరబ్రహ్మము గారిచే

రచియింపఁబడి

శ్రీ వేంకటగిరి సంస్థానాధీశ్వరు లగు
శ్రీ రాజా వెలుగోటి గోవిందకృష్ణయాచేంద్ర బహాదరువారి
యంకితముగఁ

ప్రకటింపఁబడియె.

1918.

Copy right reserved.] [PRICE Rs. 3

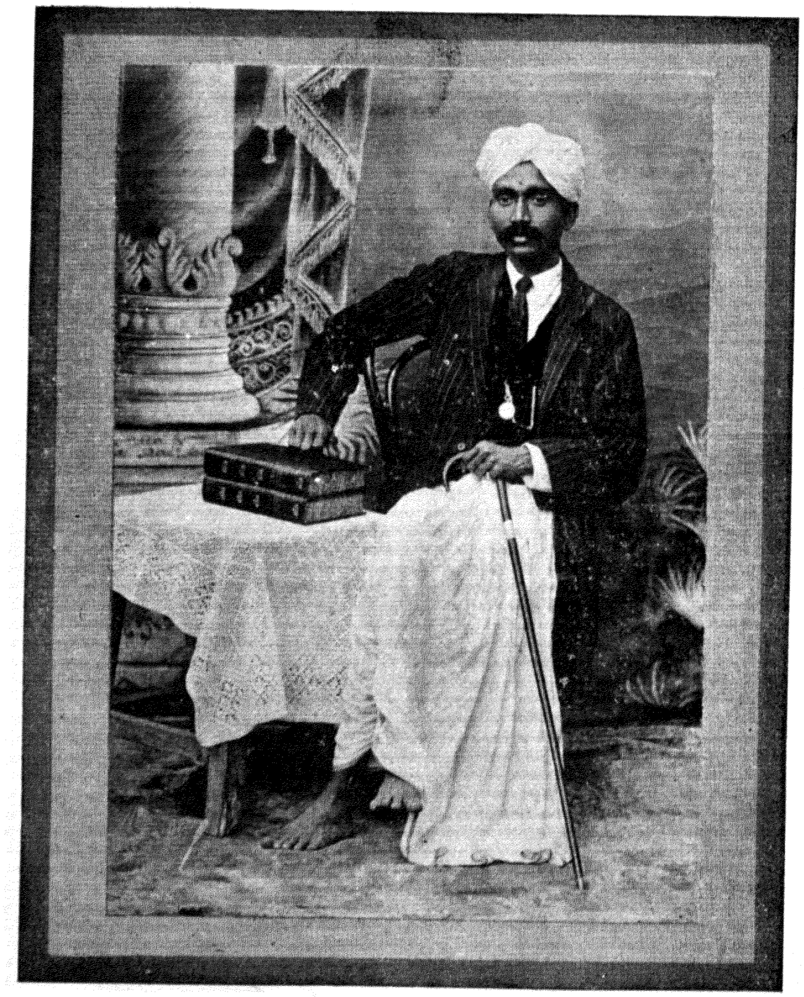

గ్రంథకర్త:
శ్రీరామ్ వీరబ్రహ్మము, మచిలీపట్నము.

Nana Rajanya Charitramu

Dedicated

Most Respectfully

To

SRI SRI SRI RAJAH VELUGOTI
GOVINDA KRISHNA YACHENDRA
BAHADAR GARU
RAJAH OF VENKATAGIRI

With Kind Permission

BY

THE AUTHOR.

దక్షిణవల్లూరు.

సీ॥ విద్వాంసులను గౌరవించుగోర్కె శతావ
ధానముల్ జేయించు ధన్యు లెవరు?
రాజకవి సెలంగఁ బ్రథితాశ్వహస్తిసం
తతులఁ బెక్కులు గొన్న చతురు లెవరు?
మృగయావినోదసంప్రీతు లై వన్యస
త్త్వభయంబుఁ బాపెడి దక్షు లెవరు?
సమయానుకూలోత్సవములచేఁ బౌరుల
సంతసింపఁగ జేయు సరసు లెవరు?

తే. గీ. అట్టి బొమ్మదేవరసత్కులాబ్ధిచంద్రు
సత్యనారాయణవరప్రసాదరాయ
ననవరతము శ్రీసత్యనారాయణుండు
కృపఁ జిరాయుసంపదల రక్షించుఁ గాత.

శ్రీరాజా వేంకటనృసింహనాయఁడుబహాదరుగారును వారిసోదరులగు శ్రీరాజా భాష్యకార్లునాయఁడుబహాదరుగారును జాలకాలము కలసిమెలసి పరస్పరానురాగముతో నుండిరి. కాని కొంతకాల మైన పిమ్మటఁ గారణాంతరములచేఁ దటస్థించిన చిక్కులవలన యభిప్రాయభేదములు జనించినందున జమీని విభజించుకొనఁ దలఁచి శ్రీరాజా భాష్యకార్లునాయఁడుబహాదరుగారు జమీవిభాజ్యమున కై 1895వ సంవత్సరమున నొకదావాను దెచ్చిరి. ఈదావావలన నుభయులకును గలిగినధనవ్యయ మింత యని చెప్పుటకంటె నీద్రవ్యముచే మఱియొక క్రొత్తజమీని గొనవచ్చు నని వ్రాసినఁ జాలును. ఈవ్యాజ్యము ప్రీవీ కౌన్సిలువఱకును జరిగెను. అంత ద్వితీయు లైన శ్రీరాజా భాష్యకారు

శ్రీరాజా బొమ్మదేవర సత్యనారాయణ వరప్రసాదరావు బహాదరుగారు, వల్లూరు.

నాయఁడుబహాదరుగారి కనుకూలముగఁ బరిష్కార మగుటచే జమీ రెండుభాగములుగ భాగింపఁబడి 'దక్షిణవల్లూ' రను పేరిటిభాగము 1900వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరినెలలో శ్రీవారికి స్వాధీన మొనరింపఁ బడెను. అటుపిమ్మట శ్రీరాజా వేంకటనృసింహనాయఁడుబహాదరుగారి ప్రథమపుత్రు లైన శ్రీరాజా నాగన్ననాయఁడుబహాదరుగారు తమ తండ్రిగారిచేఁ దేఁబడిన వ్యాజ్యములో సరియైన విచారణ జరుగఁబడి యుండ లే దనియు, జమీ యవిభాజ్య మైన దనువిషయమును మఱల విచారింపఁబడవలె ననియు రాజమహేంద్రవరమునందలి మండలన్యాయ స్థానమున (District Court) నొక క్రొత్తదావాను దెచ్చిరి. కాని వీరి కుటుంబమునకు బంధువులుగ నుండిన గోపిశెట్టి నారాయణస్వామి నాయఁడుగారును బందరులో సుప్రసిద్ధన్యాయవాదు లయి దక్షిణ వల్లూరుభాగమునకు దివాన్జీగా నేర్పడినవా రగు శ్రీయుత వేమూరి వేంకటసుబ్బారావుపంతులు బి. యే. గారును విశేషప్రయత్నము చేసి తమబుద్ధికుశలతచే నిరువురకు ననుకూలముగ సంధిసేసిరి.

అంత శ్రీరాజా భాష్యకార్లునాయఁడుబహాదరుగారు శ్రీసుబ్బారావుపంతులుగారి సాహాయ్యనైపుణ్యాదులచేఁ దగురీతిని దమజమీని జక్కఁగఁ బరిపాలించుకొనుచు 1906వ సంవత్సరము సెప్టెంబరునెలలోఁ గాలధర్మము నొందిరి. శ్రీరాజాగారు శాంతస్వభావులును బరులకష్టంబులే తమకష్టంబులుగ భావించు దయామయులును ధార్మికులును నగుటచే వీరివియోగము వీరిపౌరులకే కాక వీరి నెఱింగియుండిన యశేషజనమునకును మిగుల సంతాపకర మయ్యెను. వీరిరైతులు దమ కష్టసుఖంబులను స్వయముగా మనవిసేసికొనఁ దలఁచి వచ్చినప్పుడు, శ్రీరాజాగా రేతరుణమునం దైనను వినుటకు సావధాను లగుచు, దయతో వారిమనవులను జిత్తగించి తగురీతిని సాహాయము జేయుటలో మిగుల నౌదార్యమును జూపుచుండెడివా రని ప్రఖ్యాతిని గాంచిరి.

పూర్వచరిత్రలయందు మిక్కిలి ప్రసిద్ధిగాంచిన 'పెదవేగి' యను నొకగొప్పగ్రామమును గొని వేగిసంస్థానాధీశ్వరు లని పేరు గాంచిరి. శ్రీరాజాగారి దివాన్జీగా నుండి వ్యవహారము జరిగించు

చుండిన శ్రీసుబ్బారావుపంతులుగారి కార్యకౌశల్యముచే సంస్థానపు రాఁబడి హెచ్చఁ జొచ్చెను. రైతులు సౌఖ్యముతోఁ గాలమును గడుపఁ గలిగిరి. శ్రీరాజాగారిపరివారమును, నుద్యోగిజనంబును శ్రీవారి యందు విశేషగౌరవాభిప్రాయములు గలిగి యుండిరి. ఇందువలన శ్రీరాజాగారికి తటస్థించెడి యెట్టిచిక్కు లైనను హృదయపూర్వకముగఁ బాటుపడెడి శ్రీవారియుద్యోగిజనంబుచే మటుమాయము చేయఁబడు చుండెను.

శ్రీరాజా భాష్యకార్లునాయఁడుబహదరుగారు మచిలీపట్టణ మందు ఆంప్థిల్ (Lady Ampthil) దొరసానిగారిపేరిట నెలకొల్పఁ బడిన బాలికాపాఠశాల కొకదివ్యభవన మొసఁగిరి. ఈపాఠశాలను లోవర్ సెకండరీ స్కూలుగా మార్చుటకుఁ దగువసతుల నేర్పఱప నై యున్నసమయమునఁ బౌరులదురదృష్టముచే శ్రీవారు స్వర్గస్థు లైరి. ఈలోపమును వీరిపుత్రరత్నము లనఁ దగు ప్రస్తుతరాజాగారు విద్యాభిమాను లగుటచేఁ దండ్రిగారిసదుద్దేశమును నెఱవేర్పఁగల రని యాశయము గలదు.

శ్రీరాజా భాష్యకార్లునాయఁడుబహదరుగారికి శ్రీరాజా సత్యనారాయణవరప్రసాదరావు బహదరుగా రను నొక పుత్రరత్నము జనించెను. తమతండ్రిగారి యిష్టదైవ మగు శ్రీసత్యనారాయణమూర్తి ప్రసాదమున జనించినవా రగుటచే వీరి కీనామ మొసఁగ బడెను. వీరు 1897వ సంవత్సరము నవంబరు 24వ తేదీని జన్మించిరి. వీరికి జ్యేష్ఠకనిష్ఠసోదరీమణు లిరువురు గలరు. శ్రీవారు, శ్రీరాణీ వేంకటరత్నమ్మబహదరుజమీందారిణీగారి గర్భశుక్తిముక్తాఫలము లనఁ దగి సంస్థానపాలనార్హవయస్కు లగు నంతదనుక కోర్టు ఆఫ్ వార్డ్సువారి రక్షణముననుండి 1916వ సంవత్సరమున మచిలీపట్నమును బ్రవేశించిరి. ఆసంవత్సరముననే మేనెలలో వీరికి పరిణయ మత్యంతవైభవముతోఁ జరుపఁబడెను. వీరికన్యామణిని బెట్టపట్టుటకుఁ బూర్వ మీసంబంధమును గుఱించి తల్లిగారు సూచించినంతనె శ్రీరాజాగారు దమ యంగీకారమును దెలియఁబఱచిరి. అంత మఱికొంతకాలమున కీసంబంధమును

దప్పించి శ్రీపెదరాజాగారిమనుమరాలిని నిప్పింపవలయు ననుదలంపున శ్రీవారి జననియు, బంధువులును, స్నేహితులును ప్రబల ప్రయత్నములను జేసిరి. కట్నముగా గ్రామములను, నేనుఁగులను, లొట్టిపిట్టలను విశేషధనమును నిప్పించెద మని చెప్పిరి. ఎవ రెంతప్రయత్నముచేసి నొక్కి చెప్పినను శ్రీరాజాగారు తాము ప్రప్రథమమున నంగీకారమును దెలిపి తిరిగి యుద్దేశమును ద్రవ్యకాంక్షచే మార్చుకొనుట యుచితము గాదని యేకదీక్ష వహించి యిందువలన బంధువులు, స్నేహితులు బోసగువారు విరోధు లగుటయకాక విశేషించి మనస్సంకటమును గూడ గలిగించుచుండి రని యట్టివారిని దమ సౌధమునుండి వెడలఁజేసి శ్రీరాజాగారు తమవాగ్దానమును నెఱవేర్చుకొనిరి. ఇందువలన శ్రీరాజాగారిపట్టుదల, నిశ్చలహృదయము వెల్లడికాఁగలదు. వీరియదృష్టవశమున శాంతస్వభావయు, సుశీలయు, నిష్కళంకచరిత్రయు, విద్యావతియు నగు శ్రీరాణీ వేంకటలక్ష్మినరసమాంబగా రను కళత్రము లభించెను. అటుపిమ్మట ననఁగా 1917 వ సంవత్సరము నవంబరు 24వ తేదిని శ్రీరాజాగారు పాలనాభారమును వహించిరి.

శ్రీరాజా సత్యనారాయణవరప్రసాదరావుబహదరుగారు హిందూదేశ మందలి ప్రసిద్ధపట్టణంబుల నన్నింటిని జూచి యుండుటచే మాతృదేశాభివృద్ధియం దభిరుచిగలవా రయి తదితరులకు మార్గదర్శకులుగా నుండిరి. శ్రీవారు సింహళము, బర్మా మున్నగు నన్యదేశములను గూడఁ జూచి యుండిరి. ఇట్లు దేశసంచార మెంత చేసినను స్వమతనిరసనమును మాత్రము సేయక యార్యమతాభిమానము గలవా రగుటచే మతాభివృద్ధి కై తగు సాయ మొనరించు చుందు రనునాశయమును గలదు.

నోబిల్ కళాశాలావిద్యార్థులకు శరీరవ్యాయామసందర్భమున నొసఁగిన బహుమతులవలనను గలకత్తానగర మందలి శాస్త్రవిచారణసంఘమున కేర్పాటు జేసిన వార్షికములవలనను, లేడీ ఆంప్థిల్ బాలికాపాఠశాలకు వీరు పాలనార్హవయస్కులు గాని కాలముననే కోర్టు ఆఫ్ వార్డ్సువారికి వ్రాసి తెప్పించిన యేబదిరూప్యముల మాసవిరాళము వలనను శ్రీరాజాగా రౌదార్యవంతు లనియు, భాషాభిమాను లనియు

నీస్వల్పకాలములోనే ధ్రువపడు చున్నది. భాషాభివృద్ధికై వీ రింకను ముందు ధారాళ మైన యౌదార్యమును జూపఁగలుగుదు రని తోఁచు చున్నది. మఱియు సంసారికోత్సవాదుల యందుఁ గేవలఖేలనాదులచేఁగాక వీరు జరిగించుచుండిన పండితసభలయందుఁ బెక్కండ్రు కవిపుంగవుల రావించి పారితోషికము లొసంగు చుండుటచే స్వభావ యందు వీరికిఁ గలయభిరుచి విస్పష్ట మగు చున్నది.

ఇంతియకాక శ్రీరాజాగారికి శరీరపరిశ్రమలయందును సభిరుచి మెండుగాఁ గలదు. అశ్వారోహకు లై యతివేగమునఁ బెక్కు మైళ్ళు స్వారి చేయఁగలరు. ఎట్టి నూతనాశ్వము నైన స్వాధీన మొనరించు కొని సుశిక్షణమున నుంచఁగల నేర్పు వీరికి కలదు. మఱియు వీరి పెద తండ్రిగారివలెనే వీరికిని వేఁటాడుటయం దత్యంతకుతూహలము గలదు. పాఠశాలాబాలురకు వ్యాయామములయందు బహుమతుల నేర్పఱచి బాలుర శరీరసౌష్ఠవము నిలుపుటకై ప్రోత్సాహము గలిగించుటలో శ్రీరాజాగారి కెక్కు డభిలాష గల దని తెలియు చున్నది.

వీరు సంస్థానపరిపాలనాభారమును వహించి యిప్పటికి కొలఁది కాలమే యైనను రైతుల కష్టసుఖంబుల నాలించుటకును వలయు సౌకర్యంబులఁ గలిగించుటకును దమజమీలోని యనేకగ్రామములను స్వయముగాఁ జూచి వచ్చిరి. వీరికి దయామయుం డగుభగవంతుఁ డాయురభీష్టసిద్ధులచే సంతతంబును గాపాడుచుండుఁ గాత.